

Tájékoztató a pénzügyi számlák statisztikáról

A pénzügyi számlák a nemzeti számlák részét képező pénzügyi statisztika, amely a gazdasági szereplők pénzügyi vagyonát (pénzügyi eszközeik és kötelezettségeik állományait) és a vagyonváltozás összetevőit (a tranzakciókat, az átértékelődéseket és az egyéb volumenváltozásokat) mutatja be, szektorok és instrumentumok szerinti bontásban. A pénzügyi számlákból megismerhetők a gazdaság finanszírozási folyamatai, a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, az államháztartás, a háztartások, illetve a háztartásokat segítő nonprofit szervezetek nettó finanszírozási képessége, illetve igénye, továbbá az ország és az egyes szektorok vagyoni helyzete. Kiegészítésként nem pénzügyi eszközök állományára vonatkozóan is készül becslés a pénzügyi számlák keretében, ezáltal teljes vagyonmérleg is publikálásra kerül minden gazdasági szektor esetében.

Hazai sajátosságok

A statisztikai intézmények közötti munkamegosztás értelmében a nemzeti számlák nem pénzügyi számláit a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) állítja össze, míg a pénzügyi számlákat az MNB készíti. A pénzügyi számlák negyedéves gyakorisággal jelennek meg, rendszeresen felülvizsgált, hosszú idősorok formájában, egységes tartalommal és szerkezetben. A statisztika összeállítását, tartalmát és szerkezetét a 2014. június 30-i adatközléstől kezdődően az EU nemzeti számlákra vonatkozó megújított statisztikai kézikönyve (ESA 2010) határozza meg. Az új módszertan alapján 1990-ig visszamenően kerültek felülvizsgálatra a pénzügyi számlák negyedéves idősorai. Emellett az 1950 és 1989 közötti időszakra egyszerűsített éves pénzügyi számlákat állított össze az MNB.

A 2024. évi átfogó adatfelülvizsgálat keretében, a 2024. július 1-jei publikációtól kezdődően, visszamenőleges hatállyal ismét módosult pénzügyiszámla-statisztika hazai publikációjának a felépítése. Ettől kezdve a statisztikában elsődlegesen SCV-kel együttes adatok szerepelnek, az SCV-k nélküli adatok kiegészítő jelleggel jelennek meg.¹ Továbbá az Eximbank adatai kizárólag az államháztartás részeként kerülnek publikálásra. E változtatások hatására a pénzügyi számlák hazai publikációja módszertani szempontból teljes mértékben összhangba került a KSH adatközléseivel és a nemzetközi szervezeteknek szolgáltatott statisztikákkal.

A pénzügyi számlákban az egyes szektoroknál megjelenő nettó finanszírozási képesség mutató és a KSH által a negyedéves szektorszámlákban publikált nettó hitelnyújtás mutató tartalmilag ugyanazt a pénzügyi egyenleget mutatja be finanszírozás oldalról, illetve a bevételek és kiadások különbségeként. A két oldalról számolt mutatók eltérése a statisztikai hiba, amely a nem teljes körű vagy pontatlan adatforrásokból ered.

A pénzügyi számlák hazai adatközlései részletesebbek a nemzetközi előírásoknál. Mélyebb az instrumentum-bontás, elérhető a partnerszektor-bontás és elkülöníthetők a forint és deviza instrumentumok. A nem pénzügyi és a pénzügyi vállalatok szektorából kiemelve külön statisztika készül a közösségi (állami és önkormányzati tulajdonú) vállalatokról. Hazai sajátosság, hogy a pénzügyi számlák keretében áll elő az államháztartás névértéken kimutatott, bruttó, konszolidált (maastrichti) adóssága.

Eligazodás a publikációs anyagok között

A pénzügyi számlákra vonatkozó adatközlés előzetes, két szektorra kiterjedő, illetve teljes körű, minden szektort magában foglaló publikációkból áll. Az adatközlést módszertani anyagok, grafikonok és egyéb tájékoztató információk egészítik ki.

¹ A speciális célú vállalatok olyan Magyarországon bejegyzett vállalatok, amelyek lényegében csak külföldiekkel állnak pénzügyi kapcsolatban, a hazai gazdasági folyamatokhoz minimális mértékben kapcsolódnak. A rezidens SCV-ket a zártkörű pénzügyi közvetítők (S.127) alszektorban tartjuk nyilván, tevékenységük a pénzügyi vállalatokon és a külföldön kívül más szektort nem érint.

Az államháztartás és a háztartások előzetes pénzügyi számla adatai a tárgyidőszak után másfél hónappal jelennek meg az államháztartás és a háztartások előzetes pénzügyi számlái menüpont alatt. Az adatközléshez sajtóközlemény és interaktív grafikonkészlet is tartozik. Ez a publikáció azt a célt szolgálja, hogy a tárgyidőszakot követő 3 hónappal megjelenő, minden gazdasági szektort (beleértve az államháztartás és a háztartások szektorát is) magában foglaló adatközlés előtt erről a két kiemelt szektorról gyors tájékoztatást adjon az elérhető előzetes adatok felhasználásával.

A Teljes körű (minden szektorra vonatkozó) pénzügyi számlák menüpont alatt a tárgyidőszakról szóló összefoglaló táblák és különféle idősoros táblák helyezkednek el. Valamennyi adat a tárgyidőszakot követő 3 hónappal kerül frissítésre. Ekkor frissülnek a háztartási szektorra és az államháztartásra vonatkozó adatok is, ezáltal felváltják az előzetes pénzügyi számlákban közölt adatokat. A teljes körű pénzügyi számlák megjelenése után a következő előzetes adatok megjelenéséig az államháztartás és a háztartások esetében is a teljes körű pénzügyi számlák adatainak használata javasolt. A Teljes körű pénzügyi számlák adatközlés szintén sajtóközleménnyel és interaktív grafikonokkal együtt jelenik meg.

A Mikro- és kiegészítő adatok menüpont alatt a pénzügyi számlák egyes adatforrásaira épülő kiegészítő adatok találhatók. Az alábbi témakörökben jelennek meg háromévente, évente vagy negyedévente frissülő publikációk:

- A háztartások társadalombiztosítási nyugdíj jogosultságai (az államháztartás implicit nyugdíjtartozása)
- Háztartások mikroadatai (háztartási vagyonszámlák) alapján készített interaktív grafikonok
- Nem pénzügyi vállalatok mikroadatai (éves beszámolók) alapján készített interaktív grafikonok
- Államháztartásba sorolt nem pénzügyi nagyvállalatok főbb pénzügyi adatai
- Közösségi (állami és önkormányzati tulajdonú) nem pénzügyi nagyvállalatok főbb pénzügyi adatai
- Magántulajdonban lévő nem pénzügyi nagyvállalatok főbb pénzügyi adatai
- Nem pénzügyi vállalatok jegyzett tőke változásai negyedévente
- Belföldi vállalatok jóváhagyott osztaléka tulajdonos szektoronként (éves osztalékmátrix)
- A gazdasági szektorok kapott és fizetett kamatjövedelmei (negyedéves kamatmátrix)
- Hitelintézetek és valutaváltók ügyfelekkel kapcsolatos valutaforgalma
- Háztartásokat segítő nonprofit szervezetek mérlege (éves beszámolók alapján)
- MRP szervezetek mérlege (éves beszámolók alapján)
- IMF SDDS Plus adatközlés (az államháztartásról, a pénzügyi közvetítőkről és a pénzügyi számlákról)

A pénzügyi számlákhoz kapcsolódó módszertani kiadványok

- Magyarország pénzügyi számlái 1970-1989
- Magyarország pénzügyi számlái 2005
- Magyarország pénzügyi számlái 2008
- Magyarország pénzügyi számlái 2014
- Minőségjelentés a pénzügyi számla-statisztikáról
- A háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján
- A nem pénzügyi vállalatok pénzügyi számlái, mikro- és makrostatisztikai adatok
- A háztartások pénzügyi adatai 2023

[Módszertanok \(mn.b.hu\)](http://mn.b.hu)

Az adatok felülvizsgálata

A nemzeti számlák és a fizetésimérleg-statisztikák közös, nemzetközi szinten harmonizált revíziós politikája szerint 5 évente tartható átfogó, a teljes publikált időszakra kiterjedő adatfelülvizsgálat. A köztes években csak rövidebb, legfeljebb 4 éves időszakokra visszamenően változhatnak a már közölt

adatok. Emellett nagyjából 15 évente változnak (az 5 évente esedékes átfogó adatfelülvizsgálathoz igazodóan) a statisztikai módszertani kézikönyvek, ami az adatközlés szerkezetét és tartalmát is módosíthatja. A nemzeti számlák és a fizetési mérleg adatait legalább 1995-ig visszamenően kell publikálni az Európai Unióban, ezért az átfogó adatrevízióknak, illetve a módszertani felülvizsgálatnak is általában 1995-ig visszamenően kell hatnia a publikált adatokra.

Magyarországon a pénzügyi számlák idősorai 1990-ig nyúlnak vissza egységes szerkezetben, ezért az átfogó adatfelülvizsgálat is 1990-ig visszamenően módosíthatja a közölt adatokat. Az átfogó revíziók közötti években általában 2-3 évre visszamenően módosulnak az adatok. A legnagyobb hatást az adatok változását illetően a fizetésimérleg-statisztika gyakorolja a pénzügyi számlákra, emellett a vállalati adatforrások (éves beszámolók, adóbevallások) rendelkezésre állása, a szervezeti átsorolások és a becslési módszerek fejlesztése okoz erőteljesebb elmozdulást a már publikált adatokban. A teljes körű pénzügyi számlákról szóló sajtóközleményben hívjuk fel a figyelmet az adatok változására az előző teljes körű pénzügyi számlákról szóló adatközléshez képest.

Összhang a jegybanki statisztikák között

A pénzügyi számlákban megjelenő adatok mintegy 2/3-a származik más jegybanki statisztikákból, a fizetésimérleg-statisztikákból, a monetáris statisztikákból, illetve az értékpapír-statisztikákból. A fizetési mérleggel 2008-tól kezdődően teljes mértékben összhangban van a pénzügyiszámla-statisztika. Az értékpapír-statisztika esetében minimális különbségek fordulnak elő a visszamenőleges adatokban az eltérő revíziós gyakorlat következtében. Emellett a tranzakciók számításánál is vannak kisebb különbségek (külföldi közvetlen tőkebefektetések újrabefektetett jövedelme a tőzsdei részvényeknél). Az Eximbank adatai az értékpapír-statisztikában és a monetáris statisztikákban a hitelintézetek között jelennek meg, ugyanakkor a pénzügyi számlákban és a fizetési mérlegben az államháztartás szektorában. A monetáris mérlegstatisztikák emellett az eltérő revíziós politikák és az adatok eltérő értékelése miatt is eltérnek a pénzügyi számlák vonatkozó részeitől (az MNB, a hitelintézetek, a befektetési alapok és a biztosítók statisztikai mérlege vethető össze). Ugyanakkor ezek a statisztikák a pénzügyi számlákban közölt adatok részletezését vagy korábbi megismerését szolgálhatják.

A Pénzügyi számlák összeállítása során alkalmazott főbb becslések

A pénzügyi számlák összeállítása során néhány szektor bizonyos instrumentumai esetében – megfelelő adatforrás hiányában – becsléssel állapíthatók meg az időszak végi állományok és az állományváltozás komponensei. Vannak folyamatosan alkalmazott becslések és vannak kifejezetten az előzetes adatközlésnél alkalmazott becslések a később rendelkezésre álló adatokra.

A pénzügyi számlák adatainak összeállítása során az alábbi területeken készülhetnek becslések az adatforrások későbbi vagy nem teljes körű rendelkezésre állása miatt:

- Forint készpénz felosztása a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok között (éves adat van csak)
- Háztartások által birtokolt valuta készpénz mennyisége (forgalom alapján becsült)
- Háztartások külföldi értékpapír befektetései (nincs teljes körű megfigyelés)
- Háztartások nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott és azoktól felvett hitelei (éves adat van csak)
- Nem pénzügyi vállalatok vállalkozói hitel és egyéb követelése, tartozásai (éves adat van csak)
- Nem tőzsdei részvények és egyéb részesedések (üzletrészek) állományi adatai (éves adat van csak)
- Európai uniós támogatásokkal összefüggő egyéb követelések és egyéb tartozások évközi adatai
- Háztartások munkabér követelése vállalatokkal szemben (egyéb követelések része)
- Társasági adóból, helyi adókból származó állami követelések évközi adatai (egyéb követelések része).

2024. július 1.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI IGAZGATÓSÁG